De Maassilo liep op 3 november vol met ruim tweehonderd mensen. De kick-off van Cultuurhaven Rotterdam trok een divers publiek: van kunstenaars, makers en culturele organisaties tot vertegenwoordigers uit het onderwijs, het maatschappelijk veld en de politiek, en andere betrokken Rotterdammers. De start was feestelijk, met dj, bubbels en bittergarnituur, maar er werd ook gewerkt. Want: wat heeft de stad nodig om, ook in de toekomst, ruimte te bieden aan cultuur in alle vormen? En welke stemmen, ideeën en perspectieven moeten daarin een plek krijgen?

Tijdens de centrale opening duidde voorzitter Raoul White nogmaals de opdracht van de Cultuurhaven Rotterdam: de geluiden uit de stad vertalen naar een scherp, onafhankelijk advies aan de gemeenteraad en het college.

Gelijkgestemd
De kick-off was de eerste van vele manieren om te ontdekken wat Rotterdammers bezighoudt, als het op cultuur aankomt. Bij binnenkomst konden deelnemers stemmen op vier stellingen.

De transparante vazen vol stemmunten lieten al snel zien hoe eensgezind het publiek was: kunst is een basisbehoefte, geen luxe; iets dat niet ‘mooi’ is kan van grote culturele waarde zijn en iedere Rotterdammer moet binnen tien minuten fietsen een culturele plek kunnen bereiken. Alleen bij de vraag of culturele fondsen even belangrijk zijn als publiek geld gingen de stemmen gelijk op.

De stellingen waren verdeeld over dezelfde vier thema’s als de deelsessies: artistiek, publiek, sociaal-maatschappelijk en economisch. Doordat er twee rondes waren, kon iedere deelnemer meepraten over twee onderwerpen.

Artistiek
Bij de deelsessie artistiek lieten deelnemers zien of ze het wel of niet eens waren met stellingen, door links of rechts van een lijn te gaan staan.

De vraag of structurele subsidies vaker naar nieuwe makers moeten gaan, ook als dat ten koste gaat van gevestigde instellingen, zorgde voor verdeeldheid. Volgens verschillende deelnemers is het een valse tegenstelling: nieuwe makers en gevestigde instellingen hebben elkaar juist nodig. Grote instellingen zouden meer ruimte moeten bieden aan nieuw talent, terwijl zelfstandige makers ook rechtstreeks toegang moeten krijgen tot structurele financiering.

Over één onderwerp waren de deelnemers het opvallend eens: kunstenaars en culturele organisaties moeten kunnen experimenteren en mislukken zonder direct op hun subsidie te worden gekort. Artistieke ontwikkeling kost tenslotte tijd, en niet ieder experiment hoeft een succes te zijn. Ook werd de vraag gesteld wanneer iets eigenlijk als mislukt wordt beschouwd, en wie dat bepaalt.

Meerdere deelnemers misten een discussie over de artistieke visie die Rotterdam heeft: waar wil de stad met kunst en cultuur naartoe, en hoe zorg je ervoor dat die visie langer meegaat dan één collegeperiode?

Publiek en wijken
In de sessie over publiek en wijken werd Rotterdam letterlijk op de kaart gezet. Welke plekken verdienen meer aandacht en waar ontbreekt aanbod? De stickers werden flink verspreid over de kaart. Deelnemers constateerden dat het culturele aanbod versnipperd is en zich sterk concentreert in het centrum en op populaire plekken in de stad.

Maar er kwam ook een andere vraag op tafel: ontbreekt er echt cultuur in bepaalde wijken, of hebben we te weinig zicht op wat er al gebeurt? Een overzicht van het culturele aanbod per gebied zou helpen om die vraag te beantwoorden. Daarbij moet verder worden gekeken dan de bekende instellingen en podia.

Ook ging het over de positie van kleine culturele initiatieven. Die hebben vaak niet de kennis, mensen en middelen om door te groeien. Een concreet voorstel was een buddy-systeem, waarbij gevestigde instellingen kleinere initiatieven ondersteunen met bijvoorbeeld subsidieaanvragen en het bereiken van publiek.

Sociaal-maatschappelijk
De gesprekken naar aanleiding van sociaal-maatschappelijke vragen vonden plaats in kleinere groepjes.

De vraag ‘Wat valt er eigenlijk onder cultuur?’ liep als een rode draad door de sessies. Deelnemers noemden allerlei voorbeelden van culturele activiteiten die buiten het bestaande subsidiestelsel plaatsvinden, zoals jongeren die samenkomen bij Skateland of artistieke creaties in nagelstudio's. Juist op zulke plekken ontstaan waardevolle verbindingen.

Ook kapperszaken, telecomwinkels en snackbars werden genoemd als plekken waar cultuur en ontmoeting samenkomen. Zo werd een iftar georganiseerd bij een telecomzaak. De boodschap: wie nieuwe doelgroepen wil bereiken, moet aansluiten bij plekken waar mensen uit zichzelf al komen.

Een ander aandachtspunt was de continuïteit van buurtinitiatieven. Iets opzetten lukt vaak nog wel, maar het jarenlang in stand houden is veel moeilijker. Tijdelijke huisvesting, verschillende subsidiepotjes en de druk om snel resultaten te laten zien, zitten daarbij in de weg. Volgens deelnemers is het tijd om minder in kortlopende pilots te denken en meer ruimte te geven aan initiatieven die zich al hebben bewezen.

Economisch
Bij de economische pijler verdeelden deelnemers chocolademunten over twaalf thema's, om aan te geven welke volgens hen aandacht verdienen. Opvallend was dat de prioriteiten per gespreksronde verschilden. Waar de ene groep vooral aandacht vroeg voor de financiële voorwaarden om cultuur te kunnen maken, legde een andere groep juist de nadruk op de zichtbaarheid en promotie van Rotterdamse cultuur. Daarnaast ging het over betaalbare werkruimte, de mogelijkheid om financiële reserves op te bouwen en een bredere financieringsmix.

Een belangrijk onderwerp was *fair pay*. Iedereen onderschreef het belang van eerlijke betaling, maar in de praktijk blijkt dat lastig. Als de beschikbare subsidie onvoldoende is om alle betrokkenen fatsoenlijk te betalen, komt de rekening vaak bij de makers zelf terecht. Deelnemers riepen de gemeente op om niet alleen eerlijke betaling te eisen, maar die ook financieel mogelijk te maken.

Veel aandacht was er voor het thema subsidies. Een zelfstandige maker kan wel tachtig uur kwijt zijn aan één subsidieaanvraag, zonder garantie dat die wordt toegekend, kaartte iemand aan. Grote instellingen hebben daar vaak gespecialiseerde medewerkers voor, terwijl kleine organisaties en zelfstandigen alles zelf moeten regelen. Deelnemers pleitten daarom voor eenvoudigere procedures, één centraal loket en meer praktische ondersteuning.

Ook de duur van subsidies kwam ter sprake. Langere subsidieperioden bieden organisaties rust en de mogelijkheid om te groeien, maar kunnen ervoor zorgen dat geld jarenlang bij dezelfde partijen blijft. Als mogelijke oplossing werd een systeem genoemd waarin makers en organisaties kunnen doorgroeien van twee naar vier en uiteindelijk acht jaar ondersteuning.

Duidelijke wensen
De bereidheid om mee te denken was groot, maar er klonken ook duidelijke wensen voor het vervolg. Deelnemers willen graag kunnen volgen wat er met hun inbreng gebeurt en niet telkens opnieuw hun verhaal vertellen. Zo werd gepleit voor een transparant adviestraject, waarbij ook tussenversies van het advies worden gedeeld. Ook kwam naar voren dat de Cultuurhaven verder moet kijken dan de bekende gezichten uit de cultuursector. Veel aanwezigen kenden elkaar al; juist gesprekken in de wijken kunnen helpen om Rotterdammers te bereiken die niet vanzelf bij dit soort bijeenkomsten aanschuiven.

De Cultuurhaven neemt alle inzichten uit de kick-off mee in de eerste cultuurverkenning, samen met bestaand onderzoek en gesprekken die nog volgen. Het conceptadvies wordt op 1 februari 2027 verwacht; het definitieve advies volgt uiterlijk 1 april.